

Sygn. akt II K 374/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 czerwca 2016 roku

Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SR Nadia Kołacińska - Sumińska

Protokolant: sek. sąd. Marta Owczarek

w obecności Prokuratora Rafała Matusiak

po rozpoznaniu dnia 24 listopada 2015 roku, 22 marca 2016 roku, 19 maja 2016 roku

na rozprawie sprawy

G. G. (1)

s. A. i K. z domu G.

ur. (...)

w L.

oskarżonego o to, że:

w okresie od maja 2013 roku do stycznia 2014 roku w P. (...), woj. (...) uporczywie uchylał się wykonania obowiązku opieki ciężącego na nim z mocy ustawy, a ostatnio ustalonego potwierdzonego Postanowieniem Sądu Okręgowego w L. sygn. akt IIIC-1630/12 z dnia 27 grudnia 2012 roku w kwocie 1600 zł miesięcznie płatne do rąk S. G. (1) tytułem przyczyniania się do zabezpieczenia potrzeb rodziny S. G. (1) oraz O. G. przez co naraził ich na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych

tj. o czyn z art. 209 § 1 kk.

orzeka:

- oskarżonego G. G. (1) uznaje za winnego popełnienia zarzuconego mu czynu i za to na podstawie art. 209 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk wymierza mu karę grzywny w liczbie 250 (dwieście pięćdziesiąt) stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 10 (dziesięć) złotych;
- zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 70 (siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu wydatków postępowania oraz wymierza mu 250 (dwieście pięćdziesiąt) złotych tytułem opłaty.

UZASADNIENIE

G. G. (1) i jego była żona S. G. (1) mają jedno dziecko – 4 letniego O. G..

(dowód: wyrok k. 323)

Na czas trwania procesu o rozwód, Sąd Okręgowy w L., postanowieniem z dnia 27 grudnia 2012r. w sprawie III C 1630/12, udzielił zabezpieczenia i zasądził od G. G. (1) tytułem przyczyniania się do zabezpieczenia potrzeb rodziny kwotę po 1.600 zł miesięcznie.

(dowód: postanowienie k. 4-11)

Oskarżony nie regulował dobrowolnie zasądzonej kwoty, wszczęto egzekucję.

W maju 2013r. oskarżony wpłacił do komornika kwotę 90 zł, w czerwcu 2013r. wpłacił kwotę 38 zł, w lipcu 2013r. wpłacił kwotę 28,85 zł, w styczniu 2014r. wpłacił kwotę 93 zł.

(dowód: zaświadczenie o dokonanych wpłatach k. 20-21)

We wrześniu 2014r. S. G. (1) uzyskiwała zasiłek z powodu bezrobocia w kwocie 206,00 zł.

Od września do grudnia 2014r. S. G. (1) korzystała ze świadczenia pieniężnego na zakup żywności.

Na rzecz O. G. zostało przyznane świadczenie z funduszu alimentacyjnego w kwocie po 500 zł miesięcznie.

(dowód: decyzje k. 22, k. 23-24, k. 61, 62-63, 64-65)

W 2013r. działalność gospodarcza prowadzona przez oskarżonego (restauracja sushi) wykazała stratę.

Na dzień 28 lutego 2014r. oskarżony, z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, zalegał z opłatą składek na FUS, FUZ, FP i FGŚP na łączną kwotę prawie 18.000 zł, nie licząc odsetek.

(dowód: PIT 36 k. 263-264, zaświadczenie k. 273)

Od 10 kwietnia 2014r. działalność gospodarczą w postaci prowadzenia restauracji sushi zaczęła prowadzić matka oskarżonego, K. G. (1). Oskarżony został jej pełnomocnikiem.

(dowód: zeznania K. G. k. 306v, zaświadczenie z CEIDG k. 25)

Matka oskarżonego jest osobą całkowicie niewidomą.

(dowód: wypis z orzeczenia k. 267-268)

Oskarżony nie był zarejestrowany w PUP w L., jako osoba bezrobotna, poszukująca pracy. Zarejestrował się w takim charakterze w dniu 30 marca 2015r.

Oskarżony nie korzysta z pomocy społecznej.

(dowód: informacja z MUP k. 51, k. 190, informacja z MOPR k. 69)

Przez cały okres objęty aktem oskarżenia pokrzywdzeni mieszkali z matką S. G. (1). Pokrzywdzona nie dokładała się do czynszu, nie miała z czego, korzystała z pomocy społecznej, pobierała świadczenie z funduszu alimentacyjnego na dziecko. Nie miała za co zrobić zakupów, nie było ją stać na opiekunkę dla dziecka, na wyjazdy, wakacje. Nie miała pieniędzy na nowe ubrania dla syna, nie była w stanie kupić dla siebie produktów żywnościowych, na jakie miała ochotę. S. G. (1) pomagało wujostwo.

W okresie od czerwca do grudnia 2012r. oskarżony wysłał trzy paczki dla dziecka, w których były pampersy, chusteczki, słoiki z jedzeniem.

W 2015r. S. G. (1) podjęła pracę.

(dowód: częściowo wyjaśnienia G. G. k. 280, zeznania S. G. k. 280-281, zeznania K. G. k. 306v)

G. G. (1) dokonał następujących wpłat z tytułu zasądzonych alimentów:

- w lutym 2014r. kwotę 500 zł,
- w maju 2014r. kwotę 300 zł,
- w lipcu 2014r. kwotę 250 zł,
- w sierpniu 2014r. kwotę 150 zł,
- w listopadzie 2014r. kwotę 300 zł,
- w marcu 2015r. kwotę 400 zł,
- w czerwcu 2015r. kwotę 500 zł,
- w lipcu 2015r. kwotę 500 zł,
- w sierpniu 2015r. kwotę 960 zł,
- we wrześniu 2015 r. kwotę 950 zł,
- w październiku 2015r. kwotę 950 zł,
- w listopadzie 2015r. kwotę 1.000 zł,
- w grudniu 2015r. kwotę 1.000 zł,
- w styczniu 2016r. kwotę 1.000 zł,
- w lutym 2016r. kwotę 1.000 zł,
- w kwietniu 2016r. kwotę 2.000 zł,
- w maju 2016r. kwotę 1.000 zł

(dowód: zaświadczenia k. 230, k. 252, k. 271, k. 322

Oskarżony **G. G. (1)** ma 31 lat, posiada wykształcenie średnie, pracuje i osiąga dochód rzędu 1.000 zł, ma na utrzymaniu jedno dziecko.

Oskarżony wyrokiem S.R. w P. (...) z dnia 12 listopada 2014r. w sprawie II K 982/13 został skazany za przestępstwo z art. 209 § 1 k.k. popełnione na szkodę O. G. w okresie od 20 sierpnia 2012r. do stycznia 2013r. Wymierzono karę 3 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat próby, zobowiązano skazanego do płacenia bieżących alimentów na rzecz syna. Oskarżony był też karany za przestępstwo z art. 190 § 1 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania wyrokiem S.R. w P. (...) z dnia 11 września 2014r. w sprawie II K 360/13.

(dowód: dane podane przez oskarżonego k. 279v, karta karna k. 188, odpis wyroku k. 74)

Oskarżony w toku postępowania przygotowawczego nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu. Wyjaśnił, że dokonywał większych wpłat tytułem alimentów, co trzy miesiące, wydaje też pieniądze na dojazdy z L. do P. (...) na sprawy, które są przeciwko niemu prowadzone. W lutym 2014r. została zamknięta jego firma (...) z powodu trudności finansowych. Miesięczny obrót firmy kształtował się na poziomie 20.000 zł. Firma miała zadłużenie, które on spłaca do tej pory. Nie pobierał świadczeń z pomocy społecznej, nie zaciągał pożyczek. Mieszka z matką, która jest niewidoma i pomaga jej w prowadzeniu działalności gospodarczej. Nie ma kontaktu z synem, gdyż żona mu to uniemożliwia. Płaci komornikowi. Żonie wysyłał paczki o wartości ok. 400 zł, były one odsyłane.

Przed Sądem dodał, że po zlikwidowaniu działalności gospodarczej był na utrzymaniu matki. Obecnie płaci alimenty, wszystkie pieniądze, jakie ma, oddaje do komornika. Jego matka otworzyła działalność, po tym, jak on zamknął swoją.

(dowód: wyjaśnienia oskarżonego k. 175-176, k. 179-180, k. 279v-280)

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwala na przyjęcie, iż oskarżony G. G. (1), popełnił przypisany mu czyn.

Mając na uwadze treść art. 4 kpk, art. 410 kpk, dokonując zgodnie z treścią art. 7 kpk oceny wyjaśnień oskarżonego, zeznań świadków oraz całego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, Sąd uznał, że wyjaśnienia oskarżonego zasługują na uwzględnienie w części, gdzie podał, że w lutym 2014r. zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej, następnie, od kwietnia 2014r., działalność w tym samym zakresie rozpoczęła jego matka, w czym oskarżony jej pomagał. Sąd ustalił też, że oskarżony wysłał synowi paczki, jednak wcześniej niż okres objęty aktem oskarżenia (w 2012r.).

W pozostałym zakresie jego wyjaśnienia zostały ocenione, jako nieprawdziwe, sprzeczne ze zgromadzonym, wiarygodnym materiałem dowodowym, niepotwierdzone w postępowaniu. Sąd odrzucił, jako niewiarygodne, te wyjaśnienia, w których oskarżony podał, że nie był w stanie regulować alimentów na rzecz byłej żony i syna. Z zeznania podatkowego za rok 2013 faktycznie wynika, że działalność prowadzona przez oskarżonego wygenerowała stratę, następnie oskarżony działalność tę zlikwidował. W tym czasie (maj 2013 – styczeń 2014) oskarżony wpłacił, tytułem alimentów, niewielkie kwoty. Od lutego 2014r. aktywność G. G. (1), w zakresie wpłat tytułem alimentów, zdecydowanie rośnie, mimo że jego sytuacja faktyczna nie uległa zmianie, co więcej, obiektywnie pogorszyła się – zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej, z której pozostały mu do spłaty określone zobowiązania publicznoprawne. Tymczasem G. G. (1) od tego momentu zaczął regulować alimenty w większej wysokości niż dotychczas, regularnie. W ocenie Sądu jest to ściśle związane z faktem, że wszczęto przeciwko oskarżonemu przedmiotowe postępowanie karne.

Okoliczność ta (rozpoczęcie regulowania obowiązku alimentacyjnego) wskazuje, że oskarżony także wcześniej miał obiektywną możliwość regulowania tego obowiązku – jak wskazano, jego sytuacja faktyczna, w porównaniu z wcześniejszymi miesiącami, nie zmieniła się, a nawet pogorszyła. Należy więc przyjąć, że w czasookresie objętym zarzutem, oskarżony miał obiektywną możliwość regulowania obowiązku alimentacyjnego na rzecz syna i byłej żony.

W ocenie Sądu, w sprawie nie może być mowy, by oskarżony w czasookresie wskazanym w pkt 1 zapadłego w niniejszej sprawie wyroku, nie był w stanie regulować swoich zobowiązań alimentacyjnych na rzecz dziecka i byłej żony, bądź, że nie regulował ich bez swojej winy, nie uchylając się od ich wykonania. G. G. (1) przez cały okres czasu od maja 2013r. do stycznia 2014r. nie był zarejestrowany, jako osoba bezrobotna, poszukująca pracy, co więcej, prowadził w tym czasie działalność gospodarczą, która przynosiła określone dochody. Fakt, że oskarżony miał też zobowiązania, w związku z którymi powstawała strata w zakresie prowadzonej działalności, nie ma, w ocenie Sądu, rozstrzygającego znaczenia. Zobowiązania alimentacyjne mają pierwszeństwo w zakresie realizacji. Nie było też przeszkód, by oskarżony podjął dodatkowe zarobkowanie.

Oskarżony nie korzystał też z pomocy opieki społecznej.

W całej rozciągłości Sąd podzielił zeznania S. G. (1), która rzeczowo wyjaśniła, w jakiej sytuacji finansowej znalazła się po opuszczeniu byłego męża.

W świetle treści zeznań S. G. (1), niewątpliwym jest, że ona i dziecko, wskutek uchylania się przez oskarżonego od zapłaty alimentów, byli narażeni na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych – pokrzywdzona mieszkała z matką, nie była jednak w stanie partycypować w kosztach utrzymania mieszkania, nie było ją stać na ubrania dla dziecka i siebie, na kosmetyki, nie była w stanie zapewnić dziecku żadnych rozrywek. Gdyby nie pomoc osób trzecich (matki, wujostwa) utrzymanie pokrzywdzonych byłoby bardzo ciężkie.

Twierdzenia S. G. (1) znajdują pełne odzwierciedlenie w zaświadczeniach od komornika, wynika z nich, że oskarżony ma dużą zaległość w zakresie alimentów.

Zeznania K. G. (1) stanowiły podstawę do ustalenia, że obecnie to ona prowadzi działalność gospodarczą w postaci restauracji, a oskarżony jej pomaga. W świetle ustalenia, że matka oskarżonego jest osobą całkowicie niewidomą, Sąd śmie twierdzić, że prowadzenie owej działalności, bez wymiernego wkładu oskarżonego, nie byłoby możliwe, jak wynika z zaświadczenia z CEIDG, oskarżony jest pełnomocnikiem matki. W świetle ustaleń, iż oskarżony od lutego 2014r. rozpoczął regulowanie zobowiązania alimentacyjnego, niewiarygodnie brzmią twierdzenia świadka, że wcześniej (okres objęty zarzutem) syn był na jej utrzymaniu i nie był w stanie regulować alimentów. Nie ma potrzeby powtarzania argumentacji, która znajduje się powyżej.

Za wiarygodną Sąd uznał treść dokumentów ujawnionych i zaliczonych w poczet materiału dowodowego, jako sporządzonych przez uprawnione do tego organy, w przepisanej przez prawo formie.

Nadmienić należy, że na podstawie art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 24 lipca 2015r. o zmianie ustawy o pomocy osobom uprawnionym dla alimentów (Dz. U. 2015, poz. 1302) umorzono postępowanie egzekucyjne wobec G. G. (1) w zakresie należności od niego przypadających (świadczenia wypłacone z funduszu alimentacyjnego).

Do bytu przestępstwa określonego w art. 209 § 1 k.k. nie wystarczy ustalenie, że oskarżony nie łoży na utrzymanie uprawnionych do alimentacji, lecz konieczne jest ustalenie, że od tego obowiązku uchylał się i to "uporczywie" (oba zwroty mają wydźwięk pejoratywny, świadczący o złej woli sprawcy).

Ponieważ przestępstwo z art. 209 § 1 KK jest przestępstwem z zaniechania, to obowiązuje przy nim reguła - ultra posse nemo obligatur. Czynu określonego w tym przepisie dopuszcza się zatem ten tylko, kto mógłby wykonać ciężący na nim obowiązek, ale nie czyni tego mimo realnych możliwości. Taką właśnie trafną tezę głosi SN w wyr. z 9.5.1995 r., III KRN 29/95, OSNKW 1995, Nr 9-10, poz. 64. Sąd Najwyższy wskazał, że: "Uchylanie się od obowiązku łożenia na utrzymanie osoby uprawnionej do alimentacji zachodzi wtedy, gdy zobowiązany, mając **obiektywną możliwość wykonania tego obowiązku**, nie dopełni go ze złej woli (...). Sam fakt niewykonania określonego obowiązku nie jest równoważny z uchylaniem się od niego. W pojęciu uchylania się, zawarty jest negatywny stosunek psychiczny osoby zobowiązanej do nałożonego na nią obowiązku, sprawiający, że nie dopełnia ona tego obowiązku, mimo że ma obiektywną możliwość jego wykonania (...). Jeżeli więc istnieje podejrzenie popełnienia tego przestępstwa, należy zbadać przede wszystkim przyczyny niewywiązywania się z obowiązku alimentacyjnego przez domniemanego sprawcę, które może niekiedy zdarzać się z powodów obiektywnych (np. ciężkie choroby i pobytu w szpitalu)". Zob. uchw. SN z 9.6.1976 r., VI KZP 13/75, OSNKW 1976, Nr 7-8, poz. 86. Podobny pogląd Sąd Najwyższy wypowiedział w post. z 17.4.1996 r. (II KRN 204/96, OSPriP 1996, Nr 11, poz. 4): "W pojęciu uchyla się mieści się negatywny stosunek psychiczny osoby zobowiązanej do nałożonego na nią obowiązku, który sprawia, że mimo obiektywnej możliwości jego wykonania, sprawca obowiązku tego nie wypełnia, gdyż wypełnić nie chce, lub też zlekceważył obowiązek nałożony wyrokiem. Ten negatywny stosunek winien być wykazany stosownymi dowodami".

W niniejszej sprawie ustalono, iż oskarżony nie płacił alimentów, że nie czynił tego, mając obiektywną możliwość. Oskarżony prowadził działalność gospodarczą, nawet jeśli w określonych miesiącach nie uzyskiwał dochodu lub wykazywał stratę, to mógł podjąć dodatkowe zatrudnienie (zarobkowanie).

W doktrynie i orzecznictwie panuje **kierunek "obiektywno-subiektywny"** wykładni znamienia „uporczywości”. Sąd Najwyższy uznał, że "znamień uporczywości łączy w sobie dwa elementy. Jeden z nich charakteryzuje postępowanie sprawcy od strony podmiotowej, a polega na szczególnym nastawieniu psychicznym, ujawniającym się w nieustępliwości, chęci postawienia na swoim (obojętnie z jakich pobudek), podtrzymywaniu własnego stanowiska na przekór ewentualnym próbom jego zmiany (np. mimo wszczęcia egzekucji cywilnej, przeprowadzenia rozmów ostrzegawczych itp.). Przejawem takiego nastawienia psychicznego bywa porzucenie pracy lub jej zmiana na gorzej płatną.

Drugi element, obiektywny, polega na trwaniu takiego stanu rzeczy przez pewien dłuższy czas (np. przez wstrzymywanie się z zapłatą kolejnych rat alimentacyjnych co najmniej przez trzy miesiące lub płaceniu ich nieregularnie albo w kwotach znacznie niższych od określonych)"- uchwała SN z 9.6.1976 r., VI KZP 13/75, OSNKW 1976, Nr 7-8, poz. 9.

Obowiązkiem moralnym i prawnym każdego z rodziców jest podzielenie się z dzieckiem każdymi dochodami, nawet skromnymi.

Biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy, Sąd przyjął, iż przesłanki z art. 209 § 1 k.k. zostały spełnione.

Nie ulega wątpliwości, że syn oskarżonego oraz S. G. (1) zostali narażeni na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych – nie jest wszak możliwe utrzymanie jedynie w oparciu o pomoc społeczną, gdyby jednak nie owa pomoc, wsparcie matki, rodziny, S. G. (1) z synem nie byłoby w stanie opłacić mieszkania, kupić jedzenia, nie mówiąc o takich „luksusach” jak zakup ubrań, kosmetyków, leków, zorganizowanie wyjazdu do bajko landu.

Jako okoliczności obciążające przy wymiarze kary, Sąd poczytał oskarżonemu:

- działanie na szkodę dwójki osób (żony i dziecka),
- uprzednie skazanie za tożsame przestępstwo popełnione na szkodę tej samej osoby (syna).

Sąd znalazł jednak w tej sprawie takie okoliczności łagodzące, które pozwoliły na wymierzenie kary grzywny.

Czasookres trwania przestępstwa jest krótki, zostało ono zgłoszone (zawiadomienie) w czasie trwania postępowania karnego w sprawie II K 982/13, tak więc teoretycznie powinno zostać objęte owym postępowaniem. Zasadniczym powodem, dla którego Sąd postanowił poprzestać na karze grzywny jest jednak to, że oskarżony, jeszcze przed rozpoczęciem postępowania sądowego, rozpoczął w miarę systematycznie regulować zobowiązanie, w toku zaś postępowania sądowego wyraził wolę ugodowego zakończenia sprawy i wpłaty określonej kwoty na rzecz S. G. (1). W ocenie Sądu, oskarżony zrozumiał, że nie płacąc alimentów, będzie narażał się na kolejne postępowania karne, a jego dziecko będzie narażone na trudności finansowe.

Mając na uwadze wyżej wymienione okoliczności podmiotowe i przedmiotowe, Sąd uznał, iż kara grzywny w rozmiarze 250 stawek dziennych, wymierzona na podstawie art. 209 § 1 k.k. będzie adekwatna do stopnia zawinienia i społecznej szkodliwości.

Na zasadzie art. 627 k.p.k. Sąd zasądził od oskarżonego koszty procesu, które nie są wysokie.